

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. Štev. 175
TELEFON: UREDNIŠTVA 25.67
UPRAVE 28.67
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, četrtek 3. avgusta 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Kritična faza položaja

Po soglasnih vesteh iz Varšave, Londona in Pariza se bliža Evropa najbolj kritični fazi letošnjega mednarodnega položaja — Središče krize slej ko prej Gdansk — Zadnji dnevi samostojne Slovaške? — Francija in Anglija ne moreta doživeti presenečenja

VARŠAVA, 3. avgusta. Razni zanesljivi znaki napovedujejo, da se bliža gdanski problem kritični fazi razvoja. Napetost med Gdanskom in Poljsko naglo narašča. Pričakuje se, da bo gdanski senat že te dni podal izjavo, v kateri bo razveljavil s svoje strani vse odredbe versailleske mirovne pogodbe, s katerimi je bilo ustvarjeno dosedanje pravno stanje. Razen tega pripravlja o zvezi z grozečo trgovinsko vojno ukinitvev dosedanje carinske meje med Gdanskom in Nemčijo. Oboroževanje in utrjevanje Gdanska se naglo nadaljuje. Tu se napoveduje nov oster protest v Gdanku, kateremu bi sledili nato še drugi ukrepi za zavarovanje poljskih interesov.

NEMŠKI VICEADMIRAL V GDANSKU. GDANSK, 3. avgusta. DNB. Viceadmiral von Troth je imel sinoči govor na svečanosti, katero je priredila nacionalna organizacija za pomorski prestiž. Admiral je dejal v svojem govoru, da sega nemška pomorska tradicija v najstarejšo dobo, v kateri so bili nemški mornarji prav tako hrabri, kakor gdanski. Okrožni nacistični vodja Forster je v pozdravnem nagovoru, katerega je imel na zastopniške nemške mornarice, ki se z delom svojih ladij mudi v Gdanku, dejal, da je Gdansk skozi vsa stoletja mnogo prispeval k nemški vojaški slavi, zlasti na morju, in dopomogel do tega, da so postali Nemci najboljši pomorci. Kar tiče Poljske, mora na morju šele pokazati, kaj

zna in zmore. Nemci so, je dejal Forster, prepluli vsa morja še pred Angleži in imajo sedaj zopet pravico pluti po vseh morjih. Kakor sveta, tako tudi oceanov ni ustvaril Bog samo za Angleže, čeprav so jih monopolizirali.

HALIFAXOVO PESIMISTIČNO POROČILO.

LONDON, 3. avgusta. Po zanesljivih informacijah se na zadnji seji angleškega kabineta ni razpravljalo samo o položaju na Daljnem vzhodu in pogajanjih v Tokiu, ampak tudi o drugih aktualnih vprašanjih, predvsem pa o Gdanku. Ministri so zaprosili zunanjega ministra lorda Halifaxa, da jim da poročilo o splošnem trenutnem mednarodnem položaju. Zatrjuje se, da Halifaxovo poročilo, v

prvi vrsti v zvezi s problemi, ki se nanašajo na Gdansk, ni bilo prav nič bolj optimistično, kakor lani ob tem času glede problema Sudetov. Ni pa vznemirljivo samo stanje gdanskega problema, ampak obstajajo še druge neposredne nevarnosti novih usodnih dogodkov. Med temi se navaja tudi negotova usoda Slovaške, ki preživlja po splošnem mnenju zadnje dneve svoje samostojnosti.

BLIŽAMO SE KRITIČNIM DNEM.

PARIZ, 3. avgusta. Ves pariški tisk razpravlja o naraščanju mednarodne napetosti v Evropi in v prvi vrsti o pripravi v Gdanku ter v zvezi z njim. Listi naglašajo, da zasledujejo tako v Parizu in v Londonu z največjo pazljivostjo vse podrobnosti razvoja položaja, o katerih so izvrstno informirani. Na podlagi teh informacij se izdajajo tudi zadevni potrebni diplomatski in vojaški ukrepi. Pariz in London ne moreta doživeti nobenega nepričakovanega presenečenja, na katero ne bi bila popolnoma pripravljena. Splošno se sodi, da se bližamo z naglimi koraki najbolj kritičnim dnem letošnjega leta. Od dogodkov v teh dneh bo odvisna nadaljnja usoda mednarodnega položaja v Evropi.

Zapiski

Anthony Eden

Bivši angleški zunanji minister sir Anthony Eden je poslal te dni svojim volivcem pismo, v katerem govori o negotovosti sedanjega mednarodnega po-

ložaja. Eden pravi, da se vlada trudi, da dovrši »fronto miru« za zaščito pred napadi, da pa bomo kljub temu slišali v prihodnjih tednih z določene strani izmenoma ponižujoče in grozeče glasove. Čas, ki ga preživljamo, nam zato pravi, da se izpostavimo nevarnosti vojne, ako ne storimo, kar se od nas zahteva. Taka taktika izmenoma pomirjujočih in grozečih glasov ne ustreza v ničemer britanskemu značaju in britanskemu pojmovanju mednarodnih odnosov. Zato ne bo v bodoče verjel ne obljubam ne zagotovilom, ampak se bo ravnal le po stvarnih dejanjih in delih. Angleški državniki imajo po vsem tem, kar so storili, le še eno nalogo: Da vsakogar in ob vsaki priložnosti prepričajo o nespremenljivi odločnosti Anglije, da bo izpolnila ono, kar je obljubila. Ako bodo angleški državniki to storili in bodo v tem smislu zvesti tolažni razpoloženja angleškega naroda, potem vojne ne bo.

Razžalitev Hitlerja v Gdanku

»Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Gdanska, da je poljski carinik Lipski, ki je bil svoječasno — kakor smo poročali — v Gdanku aretiran, obtožen mimo drugega tudi razžalitve Hitlerja in nemškega naroda. Zaradi istega delikta je bil te dni obsojen v Gdanku neki poljski delavec. Sedaj so pripeljali in zaprli še nekega poljskega carinika in dva železničarja.

Bolgarska naročila v Nemčiji

Bolgarska agrarna banka je naročila v Nemčiji 123.000 plugov, 65.000 bran, 9000 sejalcev in 50.000 škropilk za vinograde. Vse skupaj bo stalo 9 milijonov mark. Nemčija bo dve tretjini naročila izvršila letos, tretjo tretjino pa l. 1940.

Patriotična darila Francozov

Posamezna francoska mesta so začela zbirati prostovoljna darila za moderno letalsko eskadriljo, ki se bo imenovala »Francija«. Vsako letalo bo nosilo ime mesta, ki ga je darovalo. V kratkem bodo nabavili letalo mesta Lyona.

Izgon Židov iz Štajerske

Vsi Židje, ki so še prebivali na nemškem Štajerskem, so morali zapustiti deželo do 1. avgusta. Računajo, da se je moralo izseliti 200 do 300 Židov, večinoma iz Gradca. Štajerska je druga dežela, ki je sklenila izselitev svojih Židov. Prva je bila Koroška, od koder se je pred dve-ma mesecema moralo izseliti zadnjih 20 Židov. Pred priključitvijo Avstrije Nemčiji je bilo v Gradcu okoli 5000 Židov, ki so imeli tudi svojo versko občino. Zadnje graške Žide je provizorično sprejela dunajska židovska občina. Od tam pa jih bodo preselili v prekmorske kraje.

Žito v Španiji

V Španiji računajo, da so poželi čez 30 in pol milijona kvintalov žita, kar bo dovolj za prehrano vse Španije. Pred državljansko vojno so potrebovali v Španiji nekaj manj kot 40 milijonov kvintalov žita. Sedaj se je število prebivalstva za toliko zmanjšalo, da bo zadostovalo tudi 30 in pol milijona.

Italija edina velesila na Balkanu

Članek Gayda v »Giornale d'Italia« o mednarodni opredelitvi balkanskih držav — Turčija, Grčija in Romunija so stopile očito na stran sovražnikov Italije in Nemčije — Jugoslaviia varuje svojo strogo nevtralnost

RIM, 3. avgusta. V »Giornale d'Italia« razpravlja Gayda o stališču, ki so ga zavzele posamezne balkanske države nasproti francosko-angleški politiki obkroževanja Italije in Nemčije. Gayda pravi, da podpira Anglijo, podprta po Franciji, znano francosko iniciativo, ki zasleduje cilj, po katerem naj bi se na Balkanu postavil jez proti širjenju italijanskega in nemškega vpliva v tem delu Evrope. V ta namen razsipavata Anglija in Francija na Balkanu milijone funtov šterlingov in dajeta posameznim balkanskim državam tudi vojaške garancije. Izmed teh držav je Turčija prva odkrito pristopila k fronti obkroževalcev. Tako je Tur-

čija krenila s poti Kemala Atatürka in se vrnila na pot Abdula Hamida. S tem je dokazano, da se vrača k svojim starim hegemonističnim načrtom, ki ogražajo arabski svet. S tem si pa odpira tudi pot za novo ekspanzijo na Balkanu. Druga država, ki se že dolgo postavlja v pozicijsko proti Italiji, je Grčija, ki pozablja, kakšno korist bi lahko imela od nasprotne politike. Grčija je pokazala sovraštvo do Italije že ob priliki sankcij, na konferenci v Nionu in ves čas abesinske vojne. Pa tudi Romunija je, čeprav se izmika preciziranju svojega stališča, sprejela enostranske angleške in francoske garancije, ki jo vežejo k bloku, naperjenemu proti

Italiji in Nemčiji. Iz vsega tega pa ne dela Italija nikakih tragičnih sklepov. Vse, kar se je zgodilo in se še bo zgodilo na Balkanu, ne bo Italiji nikoli preprečilo, dalje razvijati in krepiti svojo politiko. Bilo pa bi koristno, da bi si vzele te balkanske države vzgled na Jugoslaviji, ki je v trdni volji po nevtralnosti med silami osi in onimi, ki jo hočejo obkrožiti, ohranila kot dominantna balkanska sila trezno preudarnost. Pri tem poudarja Gayda, da je sedaj, po priključitvi Albanije, Italija edina velesila na Balkanu, ki pazljivo zasleduje ves razvoj balkanske politike in morajo to vse balkanske države stalno upoštevati.

Brezupen položaj v Tokiu

ANGLIJA ZAHTEVA IZLOCITEV GOSPODARSKIH VPRAŠANJ, JAPONSKA PA ZAHTEVO ODKLANJA. USPEH JE MOGOČ LE S SPREJETJEM VSEH JAPONSKIH ZAHTEV.

TOKIO, 3. avgusta. Havas. »Asahi Šimbun« poroča, da je angleški veleposlanik Craigie predložil, da se vsa gospodarska vprašanja izključijo iz angleško-japonskih pogajanj o Tiencinu. Ako se to zgodi, bo imela konferenca mnogo več izgledov na uspeh. List pa pravi, da je japonski ministrski predsednik Kato energično odbil Craigiejev predlog in naglašal, da nasprotuje duhu nadčnega spora-

zuma, ki sta ga pred podrobnimi pogajanjmi podpisala Arita in Craigie. Kato je izjavil, da more konferenca doseči uspeh samo pod pogojem, da sprejme Anglija v celoti vse japonske pogoje. Tudi »Jo-miuri« piše, da je Japonska kategorično odklonila Craigiejevo zahtevo in pravi, da sedanji razvoj pogajanj ne nudi pravnobenih upov na uspeh?

stvo, ki je pregledalo poplavljen dele utrd, je ugotovilo, da so neuporabljive in je zato odredilo, da se morajo takoj podreti in zgraditi nove na terenu, ki bo varen pred povodnjjo. Tehnične čete so te utrdbe že pričele podirati.

Kompromis med Madžarsko in Romunijo

BUKAREŠTA, 3. avgusta. Rador. Po incidentih, ki so se primerili na Tisi, je madžarska vlada sporočila v Bukarešto, da je prepovedala splavljenje po Tisi, dokler ne bo podpisana konvencija z Romunijo. Obe vladi sta se sporazumeli, da bo posebna mešana komisija ugotovila krivice incidenta. V Sinanji se bo sestala konferenca zastopnikov obeh držav, da se zedinijo za novo ureditev omejnega prometa na Tisi.

CVETKOVIČ NA BLEDU.

BEOGRAD, 3. avgusta. Predsednik vlade Cvetković, ki se je mudil po južni Dal-maciji, je odpotoval na Bled.

Voda v Siegfriedovi črti

ZADNJA POVODENJ OB RENU JE ZOPET ZALILA DEL NEMŠKIH ZAHODNIH UTRDB, KI JIH SEDAJ RUŠIJO IN BODO ZGRADILI NOVE.

PARIZ, 3. avgusta. A. A. »Matin« poroča iz Nemčije, da je reka Ren te dni znova poplavlila del obalne pokrajine in

z njo tudi na več mestih nemške zahodne utrdbe, tako imenovano Siegfriedovo črto. Nemško vrhovno vojaško povelj-

Maribor, 3. avgusta.

Najvažnejši izraz gospodarskega razsula imperalizma, moramo iskati na Daljnem vzhodu, kajti v kolonialnem gospodarstvu se najjasneje kaže njegov parazitski značaj. V vseh kolonijah Vzhoda ohranja imperalizem ostanke fevdalizma, zavira razvoj produktivskih sil ter s tem povzroča nenavadno težke agrarne krize, sistematsko zmanjševanje notranjega tržišča (kupne moči ljudstva). Nadalje predstavlja kolonialni Vzhod zaradi ogromnega števila prebivalstva (samo Kitajska in Indija štejeta polovico vsega človeštva) in neizčrpnim prirodnim bogastvom silno nasprotje interesov samih imperijalistov, ki bi vsi hoteli investirati čim več kapitala, zagotoviti si ogromna tržišča in surovine. Zaostreitev borbe imperijev za novo razdelitev kolonialnega in polkolonialnega sveta se razvija v kavzalni povezanosti s protimperialistično revolucionarno borbo za osvoboditev. Najmočnejše je to gibanje v Kitajski in Indiji, kjer je imperialističen jarem posebno težak.

Poseganje Japonske na kitajsko ozemlje je le člen v dolgi verigi imperialističnih osvajanj azijske celine. Država, ki je z evropsko pomočjo vzniknila v velesilo, črpa ogromno svojo probno silo iz rezerv cenene industrijskega delavstva. Tako zaposluje Japonska v tekstilni industriji več kot 40% vsega delavstva, 90% teh je žensk. V Japonski ni posebne zaščite žensk, kakor ploh ni socialne politike. Delavka, ki se poroči, se odpusti. Gravidne ženske ne dobijo dopustov ter delajo dokler ne rodijo. Še huji je položaj v tkalnicah svile, kjer se z delavkami postopa kot s sužnji. Delovna sila se tu rekrutira samo od mladih deklet, ki jih podjetniki po dogovoru kupujejo od staršev.

Rastoče nesorazmerje med visoko stopnjo produktivnosti dela in izredno majhnimi mezdami, nenavadno zmanjšuje notranje tržišče Japonske. Kupna moč japonskega delovnega ljudstva je globoko pod povprečjem. Omenjenost notranjega trga je silila Japonsko v ekspanzijo na zunaj. Ta težnja se je še poglobila, ko se je industrija preveč razvila v smeri tekstilij.

Japonska je zadnja pristopila k razdelitvi sveta, ki je bil v glavnem že razdeljen med vodilne imperialistične sile. Japonsko žene v agresivno ekspanzivnost relativna ekonomska slabost v primeru z njenimi imperialističnimi nasprotniki in pa njen izvrsten geografski položaj.

Japonska gospodarska slabost izhaja iz naslednjih razlogov: ostanke fevdalnih družbenih in gospodarskih odnosov, posebno na deželi, premočan razvoj tekstilne in zaostalost težke industrije, primanjčevanje in draginja lastnih surovin ter kronična prenapetost plačilne bilance.

»Argumentacija« o nezadostnih pomožnih virih za gospodarsko življenje v sami Japonski, služi le kot koprena onih pogonskih sil in pravih činiteljev japonske imperialistične ekspanzije, ki so zgoraj omenjeni.

Japonski imperialisti operirajo v svojih računih z dvema neznankama. Prva neznanka je kitajsko ljudstvo, ki je v svojem večinskem delu že prišlo do zavesti o svoji ogromni moči in druga neznanka je japonsko ljudstvo samo, ki si želi miru, kruha in svobode.

Proti koncu preteklega stoletja so Japonci osvojili polotok Korejo, l. 1904 je prišlo do vojne zaradi medsebojnih imperialističnih nasprotij med njimi in carsko Rusijo. Leta 1915 je Japonska nadaljevala z osvajanjem Kitajske, po vojni je v letih 1931-1933 požrla Mandžurijo, Jehol in del Mongolije. Vdrla je v notranjost Kitajske dežele, ki ima šestkrat več ljudi kot Japonska.

Kitajski narod se je vprav po zaslugi Japoncev prebudil. Zedinili so se k skupnemu odporu, trdno odločeni, vreči osvobodilce iz lastne hiše. Borba kitajskega ljudstva proti Japoncem ni nova. Nikjer še ni bilo toliko uporov kakor na Kitajskem, toda glavna, vsenarodna akcija proti mikadovemu carstvu se je sprožila l. 1926., ko je kitajska narodna organizacija Kuo Min Tang s tako zvano kantonsko revolucijo potegnila narod za seboj in postavila kitajski nacionalni program.

Maks Duriava.

Hitrejši tempo v Moskvi

NA VČERAJSNEM SESTANKU V KREMLJU JE BILO DOSEŽENO ZNATNO ZBLIŽANJE TUDI O DEFINICIJI INDIREKTNEGA NAPADA.

MOSKVA, 3. avgusta. Včeraj je bil v Kremlju nov sestanek med zastopniki Anglije, Francije in Rusije. Na sestanku se je razpravljalo pretežno o pričetku vojaških pogajanj. Angleška in francoska vojaška misija bosta prispeli v Moskvo z letali v soboto ali nedeljo. Mimo tega

se je razpravljalo tudi o definiciji indirektnega napada in je bilo doseženo novo znatno zblizanje. Splošno se pričakuje, da se bodo sedaj pogajanja pospešila in bodo v kratkem zaključena s formalno sklenitvijo angleško-francosko-ruske politične in vojaške zavezniške pogodbe.

Angleške počitnice

ANGLEŠKA SPODNJA IN ZGORNJA ZBORNICA ODIDETA NA POČITNICE OD 4. AVGUSTA DO 3. OKTOBRA, A BOSTA V PRIMERU POTREBE TAKOJ SKLICANI.

LONDON, 3. avgusta. Reuter. Zaradi ostrega nesoglasja, kdaj naj se po letnem odmoru sestane spet parlament, je bila sinočnja debata v spodnji zbornici nenavadno dolga in živahna. Mnogi poslanci so želeli, da naj parlament dokaže, da se mednarodni položaj izven Anglije ne sme izkoriščati zaradi tega, ker

sta zbornici na počitnicah. Opozicijski govorniki so napadali vlado, češ da Chamberlain noče kompromisa o sklicanju zbornice. Nezadovoljni konservativci niso glasovali. Chamberlain je naglasil, da so letošnje počitnice od 4. avgusta do 4. oktobra krajše kot druga leta, ako pa bo potrebno, bodo takoj prekinjene.

Potek italijanskih vaj

VČERAJ STA SI OGLEDALA VELIKANSKE VAJE OB PADU TUDI MUSSOLINI IN KRALJ VIKTOR EMANUEL III.

RIM, 3. avgusta. Italijanske vojaške vaje so se pričele točno po izdelanem načrtu v noči od 1. na 2. avgusta pod splošnim vodstvom generala Parianija. Modro stranko predstavlja padška armada, rdečo pa divizija Superga z drugimi četami, posebno specialnimi. Tu sodeluje tudi fašistična milica. Pritegnjenih je tudi

okoli 10.000 avtomobilov za prevoz čet. Včeraj je prispel na kraj vaj tudi Mussolini, ki je s posebnega mesta osebno zasledoval potek. Kmalu nato se je pripeljal v avtomobilu kralj Viktor Emanuel III. in se v Mussolinijevem spremstvu odpeljal vzdolž obeh front. Popoldne sta se Mussolini in kralj zopet odpeljala.

Opozicija proti Rooseveltu

ODPOR PROTI ROOSEVELTU STALNO NARAŠČA IN SEGA ŽE TAKO DALEČ, DA OMEJUJE KONGRES CELO OBOROŽEVANJE.

WASHINGTON, 3. avgusta. Havas. Po včerajšnji odklonitvi vladnega predloga za poldrugomilijardno posojilo v prid zboljšanja gospodarstva in brezposelnih zatrjujejo, da se je taktika opozicije strnila proti »new dealu« in finančni politiki Roosevelta. Prezident bo zaradi tega zavzel svoje stališče glede na prihodnje predsedniške volitve. Prevladuje mišljenje, da naj se kongres preloži do januarja, ko bi predlog za saniranje gospodarstva spet prišel v razpravo.

WASHINGTON, 3. avgusta. Odbor za

apropriacijo v kongresu je reducirala Rooseveltu predvideno zakonsko vsoto od 215.891.168 dolarjev na 53.190.056 dolarjev. Skupna doslej porabljena vsota je dosegla 13 milijard dolarjev, lani je v istem času znašala 11.361.000.000 dolarjev. Med reduciranimi postavkami je tudi proračunska vsota, določena za nabavo vojnega materiala v strateške namene. Vsota 7.300.000 dolarjev, namenjena izobrazbi civilnih pilotov, je znižana na tri milijone dolarjev.

Iz nemirne Španije

MADRID, 3. avg. DNB. V zvezi z atentatom na poveljnika španske nacionalistične garde in madridskega policijskega inspektorja generala Gaberdona pri Talaveri so aretirali 60 oseb. V provinci Malagi se je zrušilo vojno letalo tipa Junkers. Trije letalci so mrtvi. Blizu Valencije se je vnel vagon, v vlak je nastala velika panika. Šest ljudi je težko ranjenih. V bližini Hvezde je strmoglavil v prepad potniški avtobus, osem ljudi je obležalo mrtvih, šest jih je težko ranjenih. Večina žrtev so bila falangistična dekleta.

Velike letalske in obrambne vaje v Angliji

LONDON, 3. avgusta. Drevi se bodo začeli veliki manevri, ki se bodo jutri zvečer nadaljevali. Sodelovalo bo 1300 vojnih letal. Glavni cilj manevrov bo, preprečiti zračni napad na Veliko Britanijo in preizkusiti zračno organizacijo civilne obrambe med napadom. Sodelovale bodo vse organizacije civilne obrambe v Angliji. V noči od 9. na 10. avgusta bo glavna vaja, iste noči bo zatemnjen tudi London.

ZELEZNICARSKE STAVKE V ANGLIJI NE BO.

LONDON, 3. avgusta. Reuter. Štrajk vlakovodij je bil snoči umaknjen, ker so železniške družbe sprejele zahteve sindikatov. Zaključna pogajanja med družbami in strojevodji bodo jutri.

»SOMRAK BOGOV«.

BAYREUTH, 3. avgusta. DNB. Kancelar Hitler je snoči prisostvoval igri »Somrak bogov«.

Dva nova letalska rekorda

DEWTON, 3. avgusta. Havas. Uradno potrjujejo, da so ameriški letalci postavili dva nova svetovna rekorda s težkimi bombniki. Letalo »Leteča trdnjava« je preletelo v krožnem poletu 5000 km z obtežitvijo 2000 kg s hitrostjo 261 km na uro. Drugi rekord je odneslo letalo s tem, da se je obteženo s 5000 kg dvignilo 10.058 metrov visoko ter s tem posekalo rekord ki so ga doslej držali Nemci.

NOV PORAZ ANGLEŠKIH KONSERVATIVCEV.

LONDON, 3. avgusta. Pri dopolnilnih parlamentarnih volitvah v Breckonu je zmagal delavski kandidat z 20.679 glasovi, dočim je dobil konservativni vladni kandidat samo 18.043 glasov. Vlada je izgubila doslej pri dopolnilnih volitvah že 17 mandatov, od katerih so jih dobili laburisti 13, neodvisni kandidati pa 4.

FRANCO SE PRESELI V MADRID.

MADRID, 3. avgusta. DNB. Palača valencijskega vojvode, ki je nedaleč od Escoriala, v vsej naglici popravljajo. V njej bo stanoval general Franco.

VOJASKE BAKLADE V NEMCIJI.

BERLIN, 3. avgusta. Včerajšnja proslava 25-letnice vstopa Nemčije v svetovno vojno je bila proslavljena z vojaškimi bakladami po mestih.

Mariborska napoved: Spremenljivo, oblačno, nekoliko vetrovno vreme. Temperatura se bo še dvignila. Včeraj je bila najvišja temperatura 24,1, danes najnižja 16,0, opoldne pa 24,6.

Borza. Curih, 3. avgusta. Beograd 10, Pariz 11,74%, London 20,75, Newyork 443%, Milan 20,30, Berlin 177,85, Praga 15,17%, Sofija 5,40, Varšava 83,40, Budimpešta 87, Bukarešta 3,25.

Domači zapiski

Knez namestnik Pavle odpotoval iz Anglije

Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta včeraj odpotovala iz Londona. Z njima sta odšla oba kneževiča Aleksander in Nikola, v spremstvu je tudi minister dvora Milan Antič. Pri slovesu na železniški postaji so bili navzočni poslanik dr. Ivo Subotić s soprogom in vse osebje našega poslaništva s soprogami. Ko sta se peljala knez namestnik Pavle in kneginja Olga na postajo, jima je skupina jugoslovanskih študentov, ki se je po končanih počitnicah v Angliji vračala v Jugoslavijo, priredila navdušene manifestacije. Nj. Vis. knez namestnik se je zadržal nekaj časa v razgovoru s študenti ter se zanimal za kakšnimi vtisi odhajajo iz Anglije.

Glas o hrvatski mladini

Nepobitna resnica je, da je srednjošolska in visokošolska hrvatska mladina v večini živela zadnjih dvajset let v tujini, da je o svojem narodnem čustvu vedela račume kakor o lanskem snegu, da o sebi in svojem narodu sploh ni razmišljala. Hrvatska studirajoča mladina mora stoo odstotno postati ono, kar danes ni, nade in upanje vsega hrvatskega naroda!, pišejo »Sremske novine« v Vukovaru.

V obrambo Črnogorcev

O romanu »Na prelomu«, ki ga je napisal znani zbiratelj črnogorskih anekdot Mićun M. Pavičević, prinaša podgorički »Zeta« ostro kritiko in pravi: »Kakor premišljenem načrtu se piše danes o Črnogorci proti Črni gori. Dela Mićuna M. Pavičevića nas ne presenečajo. Treba je naroda, njegove nacionalne težnje in njegovo preteklost lažno prikazati, ga opljuvati in opsovati ter tako ubiti nacionalni ponos, speljati zaupanje in odpornost naroda s poti resnice, zgodovinskega prava in socialnih teženj. Pred svetlim narodnim obrazom bodo vsi taki poizkusi splahnili v nič.«

Pravica do življenja

Današnje človeštvo je pred problemom, ali bo dovoljen svobodni razvoj malih narodov ali se bodo morali pokoriti silam močnejšega. Sila še nikoli ni ustvarila onega, kar daje pravo vsebino kulturi, to je svobodni razvoj za stvarjanje velikih duhovnih del. Tudi mali narodi imajo pravico do življenja! zaključuje dr. M. Budimirović svojo razpravo v novosadskem »Dnevnu«.

Celjan predsednik Kulturbunda?

V nedeljo bo v Novem Sadu glavna skupščina osrednje organizacije »Kulturbunda«. Ker je dolgoletni predsednik Kels odstopil, se je razvila za naslednika huda zakulisna borba. Tako zvana »novitvena skupina« s pančevskim odvetnikom dr. Jakobom Avenderjem na čelu, ki je socialistično pobarvana, hoče imeti predsednika zase. Pristaši Kelsa se spet potegujejo, da dobe predsednika oni. Kakor poročajo »Novosti«, je bil končno dosežen kompromis in v nedeljo bodo Nemci menda izbrali Celjana dr. Janka kot nevtrarno osebo, ker se slej ni eksponiral za predsednika Kulturbunda.

V Jugoslaviji je 32.000 Ukrajincev

Po štetju iz l. 1931. je bilo v Jugoslaviji 44.608 grkokatolikov. Če odštejemo od teh Hrvate grkokatoliške vere, ostane za Rusine, odnosno Ukrajince 32.000 vernikov. Ti so v cerkvenem pogledu pod upravo škofa dr. Dionizija Njardija v Križevcih. 13.000 Rusinov biva v Bački, 8000 v Sremu, 7000 v Bosni, 3000 v Slavoniji. Največje njihovo kulturno središče je Ruski Krstur. Njihova organizacija »Kulturno nacionalna zveza jugoslovanskih Rusinov« izdaja list »Ruska Jaruga«, ki propagira pravoslavlje. Ostali Rusini se zbirajo okrog svoje »Prosvete«, ki izdaja tehnik »Ruski novini«. Razen tega imajo še tri mesečnike, ki pišejo v katoliškem, ukrajinskem duhu.

Maribor

Obrtniki v borbi za svoj obstoj

Vsakoletni Mariborski teden je tudi pestra revija mariborskega, oziroma obmejnega obrtništva. Ta revija je izraz velike požrtvovalnosti in vere v moč svojega stanu, dasi jih vedno bolj tarejo raznovrstne težave. Če pregledamo statistike zadnjih deset let, bomo razočarani ugotovili, da je število obrti znatno padlo. Vzrokov ni težko najti. Mnogo je kriva splošna gospodarska konstagnacija, ki ni prizanesla nobenemu stanu.

Ko sem nedavno obiskoval mariborske obrtnike in se z njimi razgovarjal, sem doživel marsikaj zanimivega, žalostnega in poučnega. Najmanjši in v današnjih razmerah najmočnejši naši obrtniki so bili istega mnenja: malo več razumevanja s strani oblasti bi obmejnemu obrtništvu mnogo koristilo in mu obvarovalo močno hrbtenico, ki je za obmejno gospodarstvo velikega pomena. Nešteto primerov sem si zabeležil, ki kažejo, kako so se morali obrtniki boriti za svoje pravice, a so morali kloniti pod pezo razmer. Jasno je, da prinašajo takšni nezdravi pojavi malodušje med obrtništvo. Mnogo prej tako podjetnih in uspešnih obrtnikov je dalo zaradi tega slovo obrtniškega stanu in se udinjalo v raznih tovarnah, kjer so imeli zagotovljeno vsaj skromno vsakdanjo mezdo.

Drugi vzrok propadanja naše specialno mariborske obrti je po pripovedovanju tukajšnjih obrtniških voditeljev delo v kazniških delavnicah. Da je to rak-rana obrtniškega stanu, je razvidno iz neštivilnih posredovanj pri odločujočih čimitejih. Na stotine resolucij je bilo v zadnjih desetih letih razposlanih vsem osebam, ki bi le količkaj mogle v svojem položaju vplivati na ublažitev razmer v tukajšnji moški kaznišnici. Številne obrtniške deputacije so potrošile mnogo krvavo prisluženega obrtniškega denarja za potovanja v Beograd. Vsa posredovanja pa so ostala žal brezuspešna. Obrtniki so dobili sicer na raznih mestih obljube, ki so jih prvotno potolažile za nekaj časa. Toda večne tolažbe se človek hitro naveliča, zlasti pa trpin. Kdor bo rešil vprašanje dela v mariborski moški kaznišnici, ki je že pravo industrijsko obrtno podjetje, bo največji dobrotnik obmejnega, zlasti pa mariborskega obrtništva. Ta bo rešil obrtniški stan počasnega, toda gotovega propadanja.

Veliko zlo našega obrtništva je tudi šušmarstvo. To se je v zadnjih letih silno razbohotilo. Vzroki so v že opisanih nezdravih pojavih, ki ovirajo razvoj ob-

mejnega obrtništva. Ker je davčni vijak preoster, ker obrtništvo nima takšne zaslombe, ki bi jo potrebovalo in so izgledi slabi, opušča mnogo obrtnikov legalno obrt in gre med šušmarje, kjer tudi životari. Pri reševanju tega zelo perečega problema bi poleg oblasti morali pomagati tudi konsumenti. Ti bi morali biti toliko uvidetni in pravični, da bi oddajali naročila za obrtniška dela, pa tudi za najmanjša, smo legalnim obrtnikom. Saj ne drži vedno trditev, da šušmar dela zelo poceni. Včasih napravi obrtnik isto delo morda mnogo ceneje in seveda neprimerno bolje. Ob vsaki priliki tako radi trdimo, da je obrtniški stan okostnica našega narodnega gospodarstva. Ko pa je treba prav temu stanu na kakršen koli način pomagati, pa se bojazljivo skrijemo. Ne s frazami, z dejanji bomo koristili obrtniku.

Kljub vsem opisanim nezdravim pojavom pa imamo v obmejnem Mariboru in njegovem zaledju še lepo število zavednih in podjetnih obrtnikov, ki niso klonili pod težo razmer. Obrtništvo ima še idealne moke, ki vztrajajo v borbi za rešitev obmejnega obrtniškega stanu. Razgovor s temi možmi mi je vsaj nekoliko omilil vtise, ki sem si jih nabral po mariborskih obrtniških delavnicah. Iz teh pomenkov sem razvidel, da je želja obrtnikov-mojstrov po čim uspešnejšem razvoju obrtniškega naraščaja, saj je vsako leto manj vajencev in nekatere obrtniške panoge jih sploh ne morejo dobiti. Vse to pa resno ogroža obrt samo. Oblastva naj po svoji uvidevnosti storijo vse, da rešijo obmejno obrtništvo, ki je v pojavi dobi prineslo mnogo žrtev za močno narodno mejo.

Ivan Grešak.

Darujte za Sokolski planinski dom na Pohorju!

Pristopite k Zadrugi za gradnjo Sokolskega planinskega doma!

V delavnici modernih vagonov

Pred dobrim letom so delavnice državnih železnic v Mariboru v glavnem samo popravljale železniška prometna vozila — lokomotive, potniške in tovarne vagonne, ki so se po gotovi kilometraži izrabila. Pred dobrim letom pa so začele delavnice državnih železnic v Mariboru izdelovati tudi nove vagonne.

Prvi vagoni, ki so jih začele delavnice državnih železnic graditi, so za ozkotirne proge, to pa zato, ker se čuti največje pomanjkanje teh vagonov. Da bi se delo porazdelilo, so izdelavo vagonov prevzele delavnice v Mariboru, Sarajevu in Smederevu. Danes je delo že tako daleč opravljeno, da bo lahko v najkrajšem času izročena polovica vagonov prometu, dočim bo ostala polovica gotova za dva meseca.

Vagoni so nad vse solidno in lepo izdelani. V tehničnem pogledu nič ne ostajajo za izdelki iz največjih svetovnih tovarn. Načrte za vagonne je napravil inž. Milan Vukadinović, izdelali pa so jih delavci naših državnih železnic. Vagoni so bili izdelani po mnogo nižji ceni, kakor če bi se jih moralo naročiti iz tujine.

Vagoni imajo električno razsvetljavo, parno gretje, pa dvoje stranišč, po dvoje velikih kupejev z 12 sedeži in po troje manjših kupejev s 6 sedeži. Vsega imajo vagoni po 42 sedežev. Ob kupejih je širok hodnik, notranje stene vagonov pa so okrašene s propagandnimi fotografijami naše države. Notranjost vagonov je poharvana z barvo, ki imitira javorjev les. Na najmoderneje izdelanih vagonih so rolete. Ker bodo ti vagoni vozili po krajih, kjer je velika razlika v temperaturi (proga Beograd—Dubrovnik), bo med stenami izolacijski sloj iz kalijevih listov, razen tega pa bodo vagoni opremljeni tudi z ventilacijo, ki se bo lahko odpirala in zapirala z gibom roke. Ventilacijske odprtine se nahajajo ob strehah vagonov. Tla so pokrita z linolejem, vagonski prostori pa so izdelani tako, da je do minimalnosti zmanjšano guganje vagonov.

Skratka, delavnice državnih železnic so z izdelavo teh vagonov dokazale, da morejo konkurirati z največjimi svetovnimi tovarnami vagonov.

Tekma jadranskih letal

Mariborska jadrana skupina je z vestno organizacijo pripravila vse potrebno, da bodo letošnje tekme jadranskih letal na dostojni višini. Doslej se je za tekme prijavilo že 15 tekmovalcev, ki bodo merili sinje višine z letali najmodernejših konstrukcij. Poleg letošnjega rekorderja Nemešića, ki je letos letel 360 km, se tekem udeležijo številna beograjska skupina, med drugimi Aca Stanojević, Koka Djordjević itd. Tekmam bodo prisostvovali mnogi odličniki, med njimi komandant vojnega letalstva divizijski general Milojko Janković, opazovalna komisija štaba vojnega letalstva, komisija kraljevega aero-kluba »Naša krila« in drugi. Tekme bodo svečano otvorjene v soboto popoldne 5. t. m. na Tezmem. Trajale bodo nato ves teden ter bodo zaključene 13. t. m. z velikim mitingom jadranskih letal.

Krstna predstava na letnem gledališču v Rušah

Ruški gledališki ansambel bo letos znova presenetil svoje stalne obiskovalce s krstno predstavo. V nedeljo popoldne bo vprizoril na povečanem letnem gledališču vaško dramo »Voda s planin«, ki sta jo napisala člana beograjskega gledališča Raša Plaović in Milan Djoković. Delo prikazuje v napetem dramskem razpletu zmago zdrave vaške skupnosti nad starimi vaškimi verižniki z imetjem in dušami. Kot tako delo ne bo zajelo samo podeželskega občinstva, ampak tudi meščane, katerim bo drama prikazala

borbo med starimi in mladimi na podeželju. Delo, ki ga je prevedel Iv. Potrč, zrežiral pa operni pevec in znani režiser ruškega gledališča Lojze Janko, bo vprizorjeno prihodnjo nedeljo, 6. avgusta, ob 15. uri.

m. Poljedelski minister v Mariboru. Včeraj se je iz Rogaške Slatine z avtomobilom pripeljal v Maribor poljedelski minister inž. Beslić, ki so ga zastopniki oblasti prisrčno sprejeli. Minister si je nato ogledal Vinarsko šolo in njene naprave ter popoldne obiskal radvanjskega graščaka Jurkovića.

m. Elektrifikacija na Pobrežju. Te dni je občinski odbor Pobrežja dovolil znesek 15.000 din za razširjenje električnega omrežja na Pobrežju in na Tezmem.

m. Industrijska vest. Tovarna »Mirim« d. z o. z. v Mariboru je zvišala osnovno glavnicu od 800.000 na 1.000.000 din.

m. Promenadni koncert v parku bo noči od 20.30 do 22. ure. Igra vojaška godba. Ker je g. kapelnik Jiranek na bolniškem dopustu, bo dirigiral tamburmajor.

m. Predstojništvo mestne policije v Mariboru ponovno poziva vse imetnike orožnih listov, da plačajo predpisano banovinsko takso za orožne liste za l. 1939. Banovinska taksa se plačuje v sobi št. 17-II. vsak dan od 8. do 12. ure, in sicer za vsako orožje po 25 din banovinski kolek.

m. Zveza Maistrovih borcov v Mariboru vabi svoje člane, prijatelje in somišljenike, da se v čim večjem številu udeležijo spominske slovesnosti za padle

koroške borce, ki bo v nedeljo, 6. avgusta, ob 10. uri dopoldne na Urški gori.

m. Mariborska Kmetijska podružnica nam sporoča, da se je v vinogradih v okrajih Konjice in Ptuj začela nevarno širiti bolezen »oidium« in da je načela že vinograde v mariborski okolici. Potrebno je preprečiti širjenje te bolezni s pravočasnim zvepljenim pahanjem.

m. Iz Bakra. — V Bakar! V soboto 5. avgusta se vrača iz Bakra kolonija dečkov in deklic, ki so prebili 14 dni na Jadranu v domu Jadranske straže, ki jim je oskrbela brezplačno letovanje. V slučaju ugodne zveze v Zagrebu se kolonija vrne ob 9.15 sicer pa ob 11.45 uri dopoldne. Vsi starši odnosno redniki se naprošajo, da otroke gotovo prevzamejo na glavnem kolodvoru. Isti dan odide III. kolonija dečkov v dom Jadranske straže v Bakar in sicer ob 17.57 uri. Zbirališče ob 17. uri v čakalnici III. razreda na glavnem kolodvoru v Mariboru.

m. Ker se od 1. maja ni pojavil noben nov slučaj stekline v Mariboru, se s 1. t. m. ukinja pasji zapor: Psi, ki so grizljivi, kakor n. pr. psi volčje pasme, morajo še nadalje nositi nagobčnik. V veljavi ostane prepoved jemati pse v gostilne, kavarne in druge javne prostore, trgovine, mesnice, zabavišča. Pse jemati na trg ob tržnih urah je strogo prepovedano. Po javnih nasadih se morajo psi voditi na vrvi in z nagobčnikom.

m. Zlato zapestno uro z zlato verižico je izgubila v parku na promenadi dijakinja Matilka Z. Zlatnina je vredna do 500 din.

m. Lovski kratkodlaki tičar je pobegnil inž. Kurtu Paherju iz Hoč.

m. Nesreča ali napad. V mariborsko bolnišnico je prišel s prestreljeno nogo 25 let stari tkalski učenec Ivan Babič, ki pravi, da ga je nekdo zvečer, ko se je vračal domov, iz zasede ustrelil.

m. Plašljiv konj potočil kolesarko. Pri železniškem prehodu na Frankopanovi cesti se je v voz vprežen konj ustrašil prihajajočega vlaka ter planil proti kolesarki, posestniški hčerki 22-letni Mariji Pivčevi ter ji občutno poškodoval obe nogi, da so jo morali prepeljati v bolnišnico. Tudi kolo je precej poškodovano.

m. Med spanjem je zadela kap 24-letno tekstilno delavko Marijo Eriavčevico iz Studencev. Zjutraj je bila mladenka mrtva.

m. Afera z valutami. Na mariborskem kolodvoru so aretirali neznanega moškega, ki je prodajal nemške marke. Pri telesni preiskavi so pri njem našli 3000 nemških mark in 40.000 din v našem denarju. Aretiranec pravi, da je trgovec iz Celja.

m. Nezvesten je obležal. V Tomšičevi ulici je zavozil ob hodnik 16-letni dijak Milan Trstenjak iz Vošnjakove ulice. Pri tem je padel vznok ter priletel tak nesrečno na cestišče, da je obležal nezvesten. Pripeljali so ga v bolnišnico, kjer se je sčasoma zavedel.

m. Čistilni stroj je zmečkal roko nad 50 let staremu hlapcu Nikolaju Kočevanju Černičekovi opekarni v Kamnici.

m. Roko si je zlomila pri padcu na cesti 6-letna hčerka tovarniškega delavca Marija Janežičeva iz Nove gore pri Slovenski Bistrici.

m. 200 let stara viničarija je zgorela posestniku Ivanu Voršiču v Rupešk. Škode je samo 3000 din, zavarovana pa je bila stara stavba za 25.000 din.

m. Trgovska zanimivost. Ta dni so se v Mariboru in okolici pojavile okrožnice, v katerih se kupci opominjajo, naj ne kupujejo pri slovenskih trgovcih. Istočasno so našlete vse trgovine, kjer naj kupujejo. Za značilne opomine se zani-
ma oblast.

*** Milijoni Vas čakajo...** Nabavite srečno drž. razredne loterije pri »Viru sreče« Putnik-u, Maribor. Zrebanje že 12. avg.

*** Nova tovarna baterij v Zagrebu.** J. Ivković, dolgoletni zastopnik J. Ivana Paspas in sinovi, Zagreb, je osnoval lastno podjetje za proizvodnjo baterij, suhih in mokrih elementov s sedežem v Zagrebu. Vodnikova 4. Njegovo dolgoletno delo in izkušnje v tej stroki mu jamčijo za uspešno delo. Proizvodi pridejo na trg pod imenom »Sunce«, »Sumadija« in »Merkur«. Pozdravljamo ustanovitev tega podjetja ter mu želimo uspeha v poslu.

*** S »Putnikom« v Graz** v sredo, dne 9. avgusta za din 100.—. Prijavite se takoj!

*** Le še v petek, do 10. ure sprejema** »Putnik« prijave za avtomobil-izlet v Maribor od 5. do 6. avgusta za din 200.—. Pohitite!

Nočna lekarniška služba (od 29. t. m. do 4. avgusta) Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul. 12., tel. 28-12; lekarna pri Ategu varuhu, Aleksandrova cesta 33., tel. 22-13.

Kino

*** Esplanade kino.** »Afera Nataše Rogin« izborni francoski velifilm, poln nežnosti in humorja.

*** Grajski kino.** Danes »Ljubljenec morarjev«, na našem Jadranu. Traudl Stark.

*** Union kino.** Do vključno petka »Hudičeva družina« senzacija iz najtemnejših ulic New Yorka.

Radio

Petek, 4. avgusta

Ljubljana: 12. Odmevi iz naših krajev, 13.20 Sramel, »Štirje fantje«, 19.30 Kotiček SPD, 20. Hrvatske narodne pesmi, 20.30 Zenski kotiček, 20.30 Vesel živalski krogi, 22.30 Angleške plošče. — **Beograd:** Prenos iz Bayreutha »Leteci Holandca« 22.15 Beethovnova 9. simfonija. — **Sofija:** Plesna glasba; 19.15 Mozartova opera, 22.15 Verdieva opera »Aida«. — **Monako:** 10.05 Straussova lirčna komedija »Arabella«. — **Praga:** 20. Operni večer. — **Dunaj:** 20.15 Od opere do opere. — **London Regional:** 21. Odlomki iz velikih koncertov in revij. — **Rim:** 21.30 Velik simfonični koncert.

Objave VII. Mariborskega tedna

*** Početek** v soboto, bo ob 17.30 pričetek grandioznega festivala narodnih običajev na stadionu Železničarja ob Tržaški cesti z nastopom 10 skupin in 200 ljudi in vse Slovenije pod vodstvom ravnateljca Marolta, dr. Bana in Hrvoja Matra. Pred pričetkom obhod po mestu. Drugi nastop v nedeljo ob 10. uri v soboto dopoldne je otvoritev VIII. Mariborskega tedna na razstavišču z velikimi razstavami, prireditvami, koncerti, nastopi, tekmami in zabavami.

Kultura

Kurentovanje

Orači so gotovo zimsko obredje, ki naznačuje prehod v pomlad, ko bo treba kmetu zopet na polje. Najdemo jih po vsem Dravskem polju, pa tudi v Slov. goricah niso neznan. Pri Sv. Marku so jim kot orača priredili kurenta in jih zato uvrstili v pustne običaje.

Kokotiče (piceke) predstavljajo vselej mlajši fantje in sicer v skupinah po dva in dva. Eden je opravljen v kokotiča, drugi pa je gonjač. Kokotiček nosi na glavi papirnato čako z dolgimi raznobirnimi trakovi, oblečen je v kako žensko spodnje krilo in jaše palico, katere prvi del ima podoben petelinje glave, zadnji pa je kot rep ovit s perjem. Gonjač igra na ustne harmonike, kokotič pa pleše krog njega. Menim, da so kokotiči preostanek nekdanjega »petelinjega boja«, ki je se ohranjen v Črni gori in drugod. Morda so ga prinesli priseljenci k Sv. Marku. Značilno je namreč, da podobnega pustnega lika nisem našel nikjer drugje vse tja do Mure.

Kokotičem sliči kura, le da je nekoliko večja. Medveda, ki je v žakljevinu in kožo zaviti, priganja gonjač z bičem, za njima pa hodi pobač, ki pobira, kot pri oračih, jajca in druga darila. Cela skupina se ustavi pred hišo, gonjač zapoje:

Skači, skači Marko
po zeleni trati...
in sili medveda, da pleše, ali pa da dela »naskoke« s tem da preskakuje ograde in klopi. Medved se tudi meče s kurenti, ki pa morajo navadno pobegniti.

Medved je preostanek pomladnega obredja, ki pa je danes že izumrlo. Štekelj popisuje takega medveda od Mure, ki je bil oblečen v medvedjo kožo, v »lapah« pa je držal kij. Pred njim je šel mladenič, ki so ga za »godo-ljuba« imeli. Na koncu vasi se je medved hitro skril, ker drugače bi ga »pološnjak« raskal. Pološnjak je imel sekuro, in ker se mu je medved skril, je začel led sekati. Otroci pa so zapeli:

Prošlo je medvedovo
došlo bode Jurjevo
po potokih curilo
po bregovih zelenilo
oj veselo bo.

Rusa (čaga, škornja, gambela) je šema v obliki konja, ki jo predstavljata dva fanta, pokrita z rjuho. Eden drži v roki kol, na katerem je lesena konjska glava, obita z jezevim bodicami in perjem, drugi pa rep. Ruso prav tako spremljata gonjač in pobač. Odraščali in otroci imajo z njo posebno veselje. Rusa divja po vasi in hlata s svojim gobcem po ljudeh. Včasih postane uporna in se vleže na tla, pa jo morajo s koli dvigovati; tudi jo molzejo in kupčujejo z njo.

Markovska rusa se razlikuje od rus v Slov. goricah. Predvsem je mnogo bolj fantastična od one v Babincih pri Ljutomeru, kjer jo imajo celo v svojem občinskem grbu, ali pa v Biserjanah, kjer nastopa v »biser-jajnskem šterjaku«. V splošnem pa je prešla v Slov. goricah rusa v ženitovnjaški običaj.

V prejšnjem stoletju je rusa ob Sčavnicu imela še celo obredje, ki pa žal danes ni več ohranjeno. Tako poroča Trstenjak: Mladenič, ki je vodil tako rusa po vasi, je pel:

Belo rusu vodimo
Konjem srečo prosimo
Zobi ji ne dajemo
Z meglo jo napajamo
Ko je prignal rusa do potoka, sta vrgla mladeniča, ki sta predstavljala podobščino konjsko pisker (glavo) in metlo (repo) v vodo in vsi trije so zapeli:

Smo Ruso v vodo stirali
Konjem srečo sprosil
Zdaj bomo pa pobirali
Da bomo težko nosili.
Ruso poznajo vobče po vsej Evropi. Dr.

Pivko opisuje v Časopisu za zgodovino in narodopisje 1913 našo rusa, ki jo primerja z drugonarodnimi, kot nemškimi »Fastnacht-schimmel«, češko »klibnoe« itd.

Kot je razvidno iz ohranjene pesmice ob Sčavnicu, je pri nas rusa lik zimskega obredja, pa tudi nekaj živalski patron. Tuji baje-slovci jo smatrajo za žitnega demona ali pa v njej vidijo ostanek vere v pretelesovanje duš.

Bele deklice (vile) hodijo rajat in pet pred vsak hišni prag, za kar so obdarovane. V začetku sem menil, da je ta obred tudi nekakšen spomin na priseljevanje z juga. Predvajali so mi cel prizor. Šest majhnih, belo oblečenih deklic koraka v krogu okoli večje deklice — »kraljice« in poje:

Deklice male vile smo me
v beli obleki sprehajamo se
naj se le čuje, čuje, naj se le zna
da vsaka naša vila kraljico rada ima.

Pesem in rajanje sta me iztreznila. Zasumil sem, da bi bilo obredje lahko nepristno. Luskarsko ljudstvo v svoji poeziji ne skandira tako šolsko, tudi jezik in metafore so vse drugačne. Spraševal sem markovske očance, da-li se spominjajo kakšnega starejšega teksta pesmi, pa so mi povedali, da se vil spominja-jajo komaj zadnjih deset let. Končno sem do-gnal, da je neka učiteljica pred leti uprizorila neko pravljico igrice z vilami, te so se pa pozneje samovoljno vključile v kurentovanje, da so tako lahko stale ob strani fantovskim sovostnikom. Kot nepristen narodni običaj jih bom zato na festivalu izpustil.

(Jutri konec.)

k Zgled slovenske banovine. Ob priliki novega razpisa nagrad banske uprave v Ljubljani piše »Jugoslovanski list« v Sarajevu, da se v vrbaski banovini niti banska uprava niti sarajevska mestna občina niti katere druga institucija ne bri-ga za take prepotrebne akcije, zato bi bil skrajni čas, da se tudi sarajevska banska uprava prične ravnanj po zgledu ljubljanske. Isto ugotavlja in predlaga za splitsko bansko upravo »Nova doba«.

k. Naše gorice. Letošnja 7. številka VII. letnika v Mariboru izhajajočega glasila Vinarskega društva za dravsko banovino v Mariboru objavlja razpravo dr. A. Trstenjaka o vinotočih, V. Kureta prispevek o pomenu in potrebi namiznega grozdja pri nas ter razne druge poučne in informativne sestavke.

k Starogrško gledališče v Ohridu. Kakor poroča beogradska »Pravda«, je arheolog dr. Nikola Vulić odkril v Ohridu ostanke stavbe, ki je bila po vsej priliki starogrško gledališče. Dr. Vulić bo nadaljeval izkopavanja, ki naj domnevo potrdijo ali ovzržejo.

k. Slovanska pisma. V založbi Giuseppe Laterza v Bariju v Italiji so izšli pod naslovom »Lettere slave« članki, ki jih je l. 1847., in sicer najprej v angleškem jeziku v Londonu izdal veliki ideolog zedinjenja Italije, Giuseppe Mazzini. Mazzini se je toplo zavzemal za Slovane in italijansko-slovansko prijateljstvo, napovedoval ustanovitev velike Jugoslavije od Sotče do Črnega morja in klical italijanski narod, naj uresničenje tega načrta pod-pira.

Sport

Tudi naši plavalci so se približali evropskemu razredu

BRANKO ZIZEK je PREPLAVAL 400 M PROSTO V NOVEM REKORDNEM ČASU 4:49.4, KAR JE DALEKO NAJBOLJŠI REZULTAT V EVROPI

V Splitu je bil plavalni dvoboj za prvenstvo države med splitskim Jadranom in dubrovniškim Jugom, ki se je po ostri borbi končal s tesno zmago Juga v razmerju 61:48 točkam. Predvsem je treba poudariti sijajen uspeh Branka Žižka na 400 m prosto, ki je ponovno izboljšal svoj nedavno postavljeni čas 4:51.6 ter dosegel s tem za enkrat neosporavano vodstvo v Evropi. Razen tega so bili postavljeni še trije novi državni rekordi. V posameznih disciplinah so zmagali:

400 m prosto: Branko Žižek (Jug) 4:49.4 (novi državni in evropski rekord);

100 m hrbtno, dame: Danica Beara (Ja-dran) 1:29.5;

200 m prsno: Barbieri (Jug) 3:00.5;

100 m prosto, dame: Danica Beara (Ja-

dran) 1:14.1 (nov jug. rekord);

100 m prosto: Lovro Stakula (Jug) 1:01.1;

200 m prsno, dame: Orlič Maja (Jug)

3:25 (nov drž. rekord);

100 m hrbtno: Ciganović (Jug) 1:11.5;

stafeta 4 × 50 m prosto, dame: Jadran

2:19.8;

stafeta 4 × 200 m prosto: Jug 9:52.0.

Razen tega je moštvo Ivo Stakula, Lu-

ka Ciganović, Branko Žižek, Lovro Sta-

kula postavilo nov državni rekord v sta-

feti 4 × 100 m v času 4:11.8, ki ga je

doslej imela državna reprezentanca s

4:18.0.

V waterpolu je Jadran po 15 letih do-

segel prvo zmago nad Jugom z rezultatom

3:2 (2:1).

Mura poražena v Varaždinu z 0:5

V Varaždinu je bilo teniško tekmovanje za državno prvenstvo moštev med varaž-dinsko Slavijo in Muro iz Murske Sobotice. Po zanimivih igrah je dosegla Slavija si-gurno zmago ter je tako po nedavni zma-gi nad ISSK Mariborom zabeležila po-noven lep uspeh. Rezultati: Mohr-Cvetko

6:0, 6:1, Briksi-Husina 6:0, 6:1, Koprek-Nemec 6:2, 6:1, Hršak-Kardoš 6:2, 6:1. Najlepša igra dneva je bila double Mohr-Briksi: Nemec-Kardoš 6:1, 6:1. V nasled-njem kolu bo Slavija nastopila v Čakov-cu proti ČSK, zmagovalac pa bo imel za nasprotnika ISSK Maribor.

Medconsko plavalno prvenstvo v Zagrebu

Po propozicijah za državno plavalno prvenstvo je prireditelj letošnjega medcon-skega prvenstva zmagovalac v zapadnem pasu. Ta zmagovalac je ljubljanska Ilirija. Ker pa je Zagrebški plavalni klub zahteval, da se prizna zmaga njemu, češ da je Ilirija ligaški klub ter je mogla sodelovati le nekako izven konkurence, je bil ves spor predložen zvezi, ki je odločila, da je Ilirijo smatrati za ligaški klub kljub temu, da je letos prostovoljno izstopila iz tekmovanja, ter radi tega ne more priti v poštev za izločilna tekmo-vanja, ki naj bi določila novega ligaša.

NEMŠKE MEDDRŽAVNE TEKME

Nemška nogometna reprezentanca bo od-igrala letos do konca leta sledeče med-državne tekme: 27. avgusta v Stockholmu proti Švedski, 17. septembra v Leip-zigu proti Letonski, 24. septembra v Budim-pešti proti Madžarski, 15. oktobra v Cu-rihu proti Švici ter v Beogradu proti Jugoslaviji, 29. oktobra na Holandskem proti Holandiji.

Protest Krajišnika in SSK odbit

Poslovni odbor je odbil protest Krajišni-ka in Skopskega športnega kluba, ki sta protestirala proti verifikaciji nedeljskih kvalifikacijskih tekem z Žakom odnosno Balšićem. V nedeljo bo v Podgorici prva finalna izločilna tekma med Balšićem in Žakom.

s Nemška plavalna zveza je povabila naš-šega rekorderja na 400 m prosto Branka Žižka v München, da sodeluje na tekmo-vanju.

s V finalni borbi ameriške cone Davi-sovega čupa se bosta srečali Avstralija in Kuba od 10. do 12. avgusta v Seabrightu. Vsek favorit je Avstralija.

s V Trstu je Italija v tenisu premagala Madžarsko s 6:0.

s V Zagrebu bodo teniški igralci nasto-pili za poplavljenca. Sodelovali bodo tu-di naši mušketirji, ker je potovanje v Ameriko preloženo. Potovali bodo radi krajše proge namreč preko Brena, ta-ko da lahko odpotujejo šele 11. iz Za-grebu. V spored bodo vključene tudi ne-katere prvenstvene igre.

s Na teniškem turnirju »Blau-Weiss« kluba v Berlinu je Alice Florijanová do-segla krasen uspeh z zmago nad Nemko Hein-Müllerovo z 9:7, 4:6, 6:2, dočim je v ženskem double z Romunko Bene-scu izgubila proti paru Hein-Müller-Kä-pel z 1:6, 6:8. V moškem singlu je Ma-džar Gabory po 2 in pol urni borbi pre-magal švedskega prvaka Stingla s 6:2, 7:5, 4:6, 6:4.

s Naša teniška zveza je zaprosila mini-strstvo za telesno vzgojo naroda za pod-poro din 200.000.—, da bi lahko poslala jugoslovansko teniško reprezentanco pre-ko oceana. Upati je, da bo zadeva pravo-časno rešena, ker bi morali naši muške-tirji najkasneje 11. odpotovati iz Zagreba, tako da jim bo ostalo itak jako malo časa, da se privadijo novim prilikam, pod katerimi bodo morali nastopiti.

s V Evropskem nogometnem čupu bodo letos tekmovali Madžarska, Svica, Italija in Češko-moravski protektorat. Za sode-lovanje se je potegovala tudi Jugoslavija, a je bila odklonjena.

s V letošnji Tour de France je zmagal belgijski kolesar Maes v 132:03.17 pred Francozom Vietto, v Tour de Pologne pa je odnesel prvo mesto Poljak Napiorala.

s Na mednarodnem teniškem turnirju v Baastadu na Švedskem je v finalu von Cramm premagal Čejnarja s 6:4, 6:2, Miss Wheeler (USA) Madžarko Somogy s 7:5, 8:6, v moškem double sta bila uspešna von Cramm-Schröder z zmago proti De Stefani-Kho in Khie s 6:4, 6:4, 8:6, v damskem double pa sta bili prvi Wheeler-Somogy z zmago proti Gleerup-Hollis s 6:1, 4:6, 7:5.

s Linglada v Stockholmu je prinesla prirediteljem preko 100.000 švedskih kron dobička.

MARIBOR 2139

Janko Furlan

Medtem se prostor dvigne na prosto in se obrača, da more sociolog videti čez otok s tisoči gred raznotere flore. »Hm«, reče in maja začuden z glavo in si nekaj beleži.

»Zakaj pa je ta celotna naprava prav tukaj in pod zemljo?« vpraša, ko se vr-nejo v upravnikov urad.

»Otok je za proizvodnjo elektrike pri-meren, podzemlje tudi, ker so vse napra-ve tik vodne energije in zavarovane. Mo-goče si jih želite ogledati?«

»Prosim,« reče gost in se dvigne s se-deža.

Upravnik stopi k steni hodnika, ki se nkratu odmakne za velikost majhnih eno-krilnih vrat in se pred njimi pojavi dvi-galo. Povabi dvojico, naj sede vanjo, za-pre za seboj vrata in prisede. V par se-kundah so v obsežnem in tako svetlem prostoru kot da bi semkaj sijalo sonce. Upravnik premakne droben kazalec na steni ob dvigalu in nastane taka tišina, da se sliši samo še robota, katerega je ta premaknitev zganila k delu v nje-govi kabini.

»Dvajset metrov pod gladino reke,«

prekine upravnik, ko se gost začuden ozira po prostoru sem in tja... Oko mu obstane na veliki lijasti vdolbini z ogrom-nim bobnu sličnim kolesom... njegov obod se rahlo dotika in drgne ob druga manjša kolesa... tam na levi in desni sta med orjaškimi stebri navpični kolesi... nad enim in drugim jajčasta nazobčana naprava... navpik in počez plošče... v svitek zvite debele žice... mreže... ve-like tuljave... vrvodi... Kaj naj še gle-da?... gost očividno nekaj pogreša... ker suče glavo na levo in desno... »In osebje?« vpraša nato.

»Ni ga treba. Stroj je zato, da dela na-mesto človeka in v njegovo olajšanje... mislim v splošno dobro. Zato ga tudi ustvarimo. Le ko vsakotoliko onemore in odpove, ga »zdramimo«, sicer se pa mo-ra pokoriti človekovi volji.« Pri teh be-sedah premakne vzvod in v istem hipu zabuč s titansko zamolklostjo, da se stresejo tla.

Oni robot pa preneha s premikanjem in tipkanjem.

»Ko so stroji umolknil, je razpolagal z rezervno električno energijo robot, ko

pa delujejo, on počiva,« razlaga upravi-telj, ko se pred njim dvigne s tal pokri-valo in se v razsvetljeni globini pojavi neka skrivnostna naprava. »Stikalnice vodne energije,« dodá upravnik, ko bulji gost v globino. Nato stopijo po spiralnih stopnicah navzgor v širok hodnik med steklenimi kabinami, opremljenimi z ne-štetimi aparati. V vsaki je po en vodja-robot, ki enakomerno vrši svoj posel.

»Kakor hitro bi kdo izmed vas skušal v kabino, joj mu!« pojasnjuje upravnik, »robot bi ravnal z njim nekam tako ka-kor pajek z muho na svojem mrežastem lovišču.«

»Mi pa se poznamo,« odvrne z nasme-hom upravnik.

Nad temi kabinami so oddeljeni prostori, iz katerih vodijo žice sem in tja.

»Od kod ta zamisel?« vpraša sociolog.

»Ne morem trditi, da je vse izvirno naše, vendar pa smo čudo tehnike naše-ga vzhoda spopolnili z mnogimi prakti-čno zelo koristnimi dodatki, na primer: kombinacijo strojev na minimalno porabo človeških energij, nadzorstvo... A oče vsemu temu je, naravno, naš nesmrtnik, duševni nebotičnik... naš Nikola, naš rojak Tesla, ki je dal človeštvu kot nihče pred njim... On nam je dal osnovo.«

Krenejo na hodnik, ki vodi na zahodno stran otoka in dosepejo do požiralnika,

kamor vre zdaj večja, zdaj manjša koli-čina vode, po stranskih cevah pa neki plin, ki jo izredno razpeni... »Ta nasjče-na voda je bistvo naše gonilne energije,« reče kratko inženir.

»Kaj pa z vodo?«

»Na kraju otoka jo črpamo iz nižine.« Pri teh besedah odpre upravitelj tajna vrata v steni, koder stopijo po nekaj stopnicah na — prosto... k bregu leve-ga rokava Drave.

Sociolog se nasmehne in ozre vprašu-joče v upravnika, češ: kako se naenkrat najdemo tukaj? Nato mu pomoli roko, rekoč: »Med ostale nočne vtise uvrščam na prvo mesto to vaše čudo, ki je zame kot sociologa v toliko večje in pomemb-nejše, v kolikor vidim v njem poklon splošnemu dobru narodne družine. Iskrena Vam hvala za prijazna pojasnila.«

»In Vam za veliko zanimanje za naš skromni napredek,« odvrne upravnik, mu vrne poklon in iskreno stisne desnico v slovo. — — —

Dvojica stopi v čoln, privezan na žici, ki ju kot strel prepele na nasprotni breg in se nato vrne sam od sebe k otoku.

»Stopiva v onole poslopje,« reče vod-nik, kažoč na zahodni grič ob nekdanji Kamnici, kjer stoji izredno lepa stavba. Pravkar je okrog nje otroško rajanje.

(Dajle jutri.)

Proti neupravičeni podražitvi papirja

V Jugoslaviji so bile cene papirja vedno jako visoke v primeru napram drugim državam. Ko se je pred dobrim polletjem ustanovil jugoslovanski kartel papirnih tovarn, v katerega pa takrat še niso bile vstopile tri jugoslovanske tovarne, je kartel določil posameznim vrstam papirja take cene, da je bila z njimi konkurenca tujine otežkočena. Seveda so se cene ravnale po cenah od zunaj ob upoštevanju zelo ugodne, visoke carinske zaščite, ki je uvoz znatno ovirala. Da bi se jugoslovanski papirni kartel zavaroval proti vsaki nevarnosti in da drži še nadalje tako visoke cene papirja, je sklenil z nemškim kartelom sporazum, v katerem je zagotovil nemški papirni industriji letni uvoz 460 vagonov nemškega papirja v Jugoslavijo pod pogojem, da ga sam odkupi, če bi ga Nemčija v teku enega leta ne mogla sama plasirati v Jugoslavijo, zato pa mora nemški kartel dvigniti cene papirja. Za Nemce je bil to zelo ugoden pogoj in so ga zato sprejeli. S tem je nastala čisto nova situacija. Nemci so dvignili cene za izvozni papir v Jugoslavijo, kar je brez vsake težave pridobil dobiček. Za jugoslovanske naročnike, ki so pri nekaterih vrstah papirja popolnoma odvisni od Nemčije, ker zaradi raznih težkoč ne

morejo naročevati papirja iz Finske ali Švedske, pa je to zelo občuten udarec. Hkratu je to posebno občuten udarec za vse, ki naročajo tiskovine. Edino za rotacijski papir do sedaj z Nemci še ni sporazuma. Tu so Nemci trdovratnejši, ker naše papirnice niso urejene za racionalno izdelovanje rotacijskega papirja za časopise in so nekatere nemške tovarne pri tej vrsti popolnoma konkurenčne. Baje se v tej zadevi pogajanja nadaljujejo, da se tudi ta papir podraži in ni izključeno, da pridejo naši odjemalci še do presenečenja. Kajti taki sporazumi v takih okoliščinah izključujejo svobodno trgovino in pravično trgovsko tekmo ter dajejo kartelu vsó možnost svobodnega razpolaganja z naročniki in svobodnega določanje in diktiranje cen, ki tudi niso upravičene. Iz tega pa baš v tej stroki na korist neke skupine podjetnikov veleindustrijačev nastajajo usodopolne posledice za tiskarne, narodno prosveto in kulturo, ki je izročena temu kartelu na milost in nemilost, da izkorišča sedanjí položaj. Vprašanje ne ostane torej v okviru gospodarstva obnem, ko ima že narodno gospodarstvo izdatno škodo od take gospodarske politike, temveč gre za ves organizem narodnega življenja. **Predrag papir**, osobito če so forsirane tudi

cene inozemskega blaga, kar je dejstvo v tem primeru, pomeni škodo našemu lastnemu gospodarstvu; da je pa naš domači papir predrag, je razvidno iz zaščitnih postavk za blago, za kolikor najmanj je v resnici cenejše tuje blago. Sem štejemo carino s sporednimi stroški, pri čemer pa še ne upoštevamo prevoznine, ki je za tuje blago večja, in nobenih posebnih stroškov, ki pridejo v poštev tudi pri domačem blagu. Ti stroški znašajo za posamezne vrste papirja od 2.50 do 6 din za 1 kg.

Sedanja podražitev papirja pa je popolnoma neupravičena. Zadnje povišanje se je izvršilo zaradi malenkostne podražitve celuloze, vendar pa bi to majhno povišanje celuloze papirni kartel lahko sam prenesel, ker so bile cene papirja itak že takrat previsoke. Medtem pa so se cene celuloze zopet znižale in razumljivo bi bilo, da bi se postavile prejšnje cene. Tudi delavske mezde se niso zvišale, ampak so se deloma celo znižale. Zaradi tega moramo upravičeno zahtevati, da ministrstvo trgovine odločno nastopi proti temu kartelu in da naredi konec takemu postopanju.

ŽELEZNA PLJUČA SO GA REŠILA

V Southendu na Angleškem so pripeljali v bolnišnico moža, ki si je pri skoku v plitvo vodo zlomil tilnik. Da bi pacientu pomagali pri premikanju glave, so mu na kraju postelje namestili nad zglavje posebno pripravo, železna pljuča. Ko so ga po treh dneh vzeli iz te priprave, je mož že lahko dvignil roko.

MED NEBOM IN ZEMLJO

Na newyorški razstavi se je primerila neizgoda, ki je imela čudne posledice. Obiskovalci so skakali s padali s stolpa. Neko padalo se ni takoj odprlo in mož, neki uradnik, je z ženo vred visel pet ur med nebom in zemljo na padalu, ki se je bilo zataknilo v ogrodje stolpa.

ŠKORPIONI V POSTELJI

Mesto Mardin v Turčiji je znano zaradi velike množine škorpionov, ki so se tam zaredili. Kraj je vlažen, leži nizko in golazen se dobro počuti v njem. Škorpioni so se vgnezdili po hišah, posebej še v posteljah. Nevarnost pred njimi je postala tako velika, da so prebivalci ustanovili poseben odbor, ki bo moral voditi ostro borbo z nevarnimi žuželkami.

Darujte za azilni sklad PTL

Zanimivosti

Abesinija najmlajša kolonija sveta

Abesinsko cesarstvo je najstarejša država v vzhodni Afriki. Njeno ozemlje je približno šestkrat večje od Jugoslavije, je zelo hribovito, gorske formacije prehajajo v stepe in pustinje. Velike planine sežejo tudi 4600 m visoko, se spuščajo postopoma v ogromne planjave, te pa spet niže v ravnine, ki so le nekaj metrov nad morjem.

Abesinija ima polno rek in jezer. Brez njih bi bila dežela pusta, pa tudi Egipt bi ne imel svoje plodnosti, ker ga napajajo abesinske vode. Razen deževne dobe Abesinija sploh nima oblačnih dni, razlika med dnevno in nočno toploto znaša tudi nad 20° C. Kraji do 500 m nad morjem trpe zaradi strašne vročine, ker se po njihovih močvirjih razvija malarija, so za Evropece sploh nezdravi. V krajih nad 1000 m je že bolj suho, prijetnejše podnebje. Zemlja je tod povolnejša za kolonizacijo. Hladnejši, pa zdravi so kraji, ki leže nad 2000 m visoko. Dežuje tod dvakrat na leto, dve do tri ure na dan, potem sije sonce. Takrat je tod najlepše.

trava požene tako visoka, da izgine jezdec v njej. Vsak kmet točno ve, kdaj bo deževal in po tem naravná svoje delo.

Do italijanske zasedbe je pripadala zemlja državi in domačemu plemstvu. Domačini so imeli nasledstveno zemljiško pravo, Evropeci so lahko najemali svet za 99 let. Razlike med veleposestvi in majhnimi grunty ni. Pri veleposestvih delajo še s sužnji. Zemlja je rodovitna, sejejo pred poletnim dežjem, okrog 15. junija. Žanjejo v decembru, po večini s srpom, mlatijo z živino in vejejo na vetru. Sejejo največ pšenico, ječmen, neko vrsto trave te, sončnice, posebne vrste grah in slatkorni trs. Goje krompir, bombaž, lan, kavo, tobak in konopljo, od povrtnine pa papriko, tikve, lubenice in dinje. Sadno drevje tvorijo olike, limone, oranže, banane. Živino pasejo vse leto zunaj, živinoreja je še na zelo nizki stopnji.

Italijani bodo imeli še mnogo opravka, da bodo zastarelo zemljo dvignili na stopnjo, ki jo Abesinija po svoji vrednosti v bodočnosti lahko doseže.

Slana in neslana jedila...

»Sol je več vredna kakor zlato« pravi narodni pregovor, ki ga je treba dopolniti z ugotovitvijo »kadar je ni«... Skoro vsak afriški film kaže privlačnost zamorcev za sol. Kadar nima živina soli, liže zidovje po hlevih, da bi našla v apnencu nadomestek. Nedostatek kuhinjske soli povzroča tako pri ljudeh kakor živalih motnje v telesu.

Kadar nosijo otroci prst v usta, je to morda znak življenjskega nagona izzvanega zaradi nedostatka soli. Po zaslugi prof. Bluma so odkrili težka obolenja pri pomanjkanju soli, tako pri vnetju ledvic. Voda, ki jo vsebuje človeško telo do 70%, v stvari ni drugo, kakor raztopljena sol. Pri izločanju vode iz telesa, tako pri potenju, dihanju, uriniranju, zapušča telo tudi količina soli, ki jo je treba po okusu in navadi nadomestiti.

Celokupna teža soli v človeku znaša povprečno 150 gr, dnevna človekova potreba soli se giblje med 5 do 20 gr. Kuhinjska sol je zastopana v skoro vsaki hrani, imamo jo v žitu, najmanj pa v sadju. S kemičnega stališča je sol spojitev natrija in klor. V krvi je sol razkrojena, natrij postane žrtev lažje kisline, a klor tvori z vodikom za želodčno steno kislinsko izločino. Otroci, ki uživajo radi sladkarije, v katerih je kaj malo

kuhinjske soli, se ločijo od drugih po pomanjkanju teka in bledikavosti. Že stara slovanska tradicija, da sprejemajo goste s kruhom in soljo, kaže na to, kako so naši predniki razumeli koristnost soli v človeški prehrani.

MRAVLJE ODKRILE MANGAN

V Mehiki so odkrili velika ležišča mangana. Glavno vlogo pri tem so imele mravlje. Neki inženir je opazil, da je pesek, ki so ga nosile mravlje v svoje gnezdo, neobičajne barve. S kemično analizo je ugotovil, da je v pesku velik odstotek manganove rude. S kopanjem po mravljinji sledi so prišli do 6 m debelih slojev, ki vsebujejo 22% manganove rude.

VRABEC — POŽIGALEC

V Shellyu v Ameriki je nedavno zgorela hiša. Preiskava je dognala, da je hišo zažgal vrabec, ki je pobral na cesti še žareč cigaretini čik in ga nesel v gnezdo pod streho hiše. Gnezdo in za njim hiša se je vnela, vrabca kot požigalca seveda niso mogli zapreti.

— No, Izak, zdaj mi pa povej, kaj je več vredno od milijona din.
— Kaj neki, se odreže Izak, dva milijona din...

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša orisovalna slika 100 par. Družbe, prejetelci dopisovanja in ženski oglasniki dajo 1. — no besedi. Najmanjši znesek za te oglase je 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni davek enkratno objavo znaša 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma pri vnosu v pisarno skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici ne čekovni račun št. 11.409. Za pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znanjka za 3 din.

Razno

Sladkor v sipi za vkuhanje kakor prvovrstni kis za vlaganje vedno na zalogi
»KAVALIR« 7029—1

Gospodski kava samo pri
Najboljša kava samo pri
»KAVALIR« 7028—1

»EFKA« MIZARSTVO
Franciskanska 12. Maribor, razstavlja tudi na letošnjem Mariborskem tednu. Se prito roča za naročila stanovanjskih oprem. Korošec Franc. 7072—1

SAVINJČANI.
vabljeni za Mariborski teden na dobro kapljico v gostilno »Bela zastava«, študenti pri Mariboru. Se priporoča Albin Virant-Straub. 6856-1

OSETOV »GRİČ« VABI!
Klopotec, avtogaraže, prenočišča, ameriška elektrika. Mozler liter 10 din. 6944-1

SOKOL SLIVNICA
priredi dne 6. t. in letni teledadni nastop. Vabimo v prijazno Slivnico, da jo posetite. Na svidenje! 7101—1

Da odpraviš slabo razpoloženje, potlost in utrujenost, užij vaji dobra pristna vina. Naroči jih v Kneza Kocila ulici 5
»PLZENSKI DVOR«
Čez ulico že od enega litra naprej znaten popust. 7109—1

JAICA
vedno sveža, po eksportni ceni, skladišče Koražila. Kolo-dvorska ul. 7114—1

Kupim

Kupim malo rabljeni
BILJARD
Ponudbe na upravo pod »Bil-jard«. 7107—3

Prodam

Proda se velika
SVINJA
lepe pasme, Gosposvetska ul. 44. Pobrežje. 7105—4

Stanovanje

STANOVANJE
2-sobno s kopalnico in 3-sobno s lopovodno napravo, komforno, za oddati 1. sept. Jakob Lah, Glavni trg 2. 7098—5

4 SOBNO STANOVANJE
ob parku oddam za 1. septem-ber. Vprašati: Karič, Vrazo-va 9. 7104—5

ENOSOBNO STANOVANJE
s parketom se odda takoj. —
Betnavska 23. 7106—5

Oddam takoj
ENOSOBNO KLETO
STANOVANJE
v novi hiši, Dalmatinska 18. 7108—5

Dopisi

Nezaupanje?

obrnite se na grafologa

KARMAHA

ki se odlikuje posebno z analizo človeškega značaja, dela na strogo znanstveni bazi grafologije in daje vsakemu za nastopajoče dogodke pismene nasvete, ki vam bodo koristili vse bodoče življenje. Obiske sprejema v Mariboru, hotel »Zamorca« vsak dan od 9.—12. dop. in od 14.—19. nov. Odgovarja tudi na došlo kore spondence. V Mariboru, ostane do 10. avgusta.

Pouk

ABITURIENT
odličnjak, poučuje nižješolca za popravni izpit. Ponudbe pod »Instruktor« na upravo lista. 7099—13

ABITURIENTKA

drž. trg. akad. išče primerne zaposlitve v Mariboru. Ponudbe na upravo pod »Vestna«. 7100—13

Sobo odda

SOBA
s štedilnikom se takoj odda. Streliška 1. 7103—7

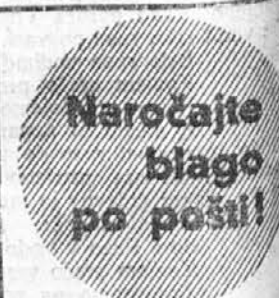
Službo dobi

Išče se
INSTRUKTOR
v slovenščini za srednješolske. Naslov v upravi. 7102—9

MAJERI
tri osebe, se spreimejo. Ko-šaki 28. 7111—

Priprosta
NATAKARICA
se sprejme v gostilno Lebar pri opekarni Košaki, nošta Maribor. 7113—

PRAKTIKANTKO
za trgovino takoj sprejme. Ponudbe pod »Začetnica« na upravo lista. 7115—

Naročajte
blago
po pošti!

Kadar pošljete
denar po pošti, ni
sledu o bojazni—

zakaj bi se torej bali naročiti blago po pošti?

Ako blago, ki ga vam bomo poslali, ne bi ustrezalo, vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga po zelo nizkih cenah.

Veleblagovnica

Zastner & Opler
Zagreb, Ilica 4 in 6

Dopisi: Zagreb 11., poštni predaj.

Oglašujte!

Za „Mariborski teden“ velika razprodaja celotnega letnega blaga,

kopalnih kostumov, poletnih oblek, trikot-bluz, svilenih bluz itd. po posebno ugodnih cenah pri **Konfekciji Geeta**

Izdaja in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi so ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.